

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2017 р.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

за магістерською програмою професійного спрямування

Економіка, планування та управління бізнесом

На тему: «Кон'юнктурні дослідження та прогноз попиту на товарному ринку
молока та молочної продукції України»

Виконавець:

Студент факультету економіки
та управління підприємництвом

Чебан Роман Віорелович

_____ (підпис)

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Балджи Марина Дмитрівна

_____ (підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність обраної теми дослідження. Молоко є одним з найбільш затребуваних продуктів на українському ринку. Виробництво молока та молочної продукції залишається однією з провідних сфер у розв'язанні продовольчої проблеми постачання населення повноцінною харчовою продукцією. А висока якість українських молочних продуктів забезпечує їх постійний попит у окремих країнах Європейського Союзу.

Економічні умови, які склалися в останні роки в Україні, ставлять перед галуззю завдання задовольнити не тільки внутрішню потребу у високоякісній продукції, а й забезпечити населення високоякісною продукцією та вийти на ринок країн ЄС. В умовах розширення конкуренції все більшого значення для забезпечення стабільності виробництва і рентабельності продукції набуває такий фактор, як стан загальної кон'юнктури ринку. Оцінка і аналіз ринкової кон'юнктури – необхідна умова формування державної економічної та соціальної політики регулювання ринку.

Завдяки ринковій кон'юктурі вдається визначити стан справ на конкретний момент часу, оцінити місце і роль галузі в економічній системі суспільства та правильність обраної ідеї. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба – розкрити необхідність функціонування кон'юнктури ринку, який безпосередньо пов'язаний з виробничою і комерційною діяльністю та управлінням організаційно-економічними відносинами в галузі, яка виробляє і реалізує молоко та молочні продукти.

Мета роботи – дослідження кон'юнктури ринку молока і молочної продукції України з метою налагодження внутрішнього виробництва для забезпечення національних потреб й розвитку міжнародних економічних відносин з країнами ЄС.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність економічної категорії “кон'юнктура”, її складові та функції;
- визначити підходи до вивчення кон'юнктури ринку;
- дослідити кон'юнктуру товарного ринку молока та молочної продукції;
- надати загальну характеристику ринку молока та молочної продукції України;
- проаналізувати структуру виробництва молока та молочної продукції України;
- провести сегментування національного ринку молока та молочної продукції;
- оцінити кон'юнктуру ринку молока та молочної продукції;
- виявити взаємозв'язки та спрогнозувати тенденції на ринку молока та молочної продукції;
- надати пропозиції щодо стандартизації контролю якості молочної продукції України;
- визначити перспективи розвитку ринку молока та молочної продукції України та напрямки розвитку.

Об'єктом дослідження є процес дослідження на товарному ринку молока та молочної продукції України.

Предметом дослідження виступає кон'юнктурне дослідження та прогноз попиту на ринку молота та молочної продукції України.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають загальні методи наукового пізнання:

- статистичної обробки даних – для аналізу обсягів виробництва та споживання; попиту та пропозиції, поголів'я рогатої худоби, обсягів експорту та імпорту, аналізу інших показників ринку;

- економічного аналізу – при розчленуванні окремих аспектів ринку з метою їх оцінки;

- експертних оцінок – при оцінці окремих аспектів ринку;

- синтезу – при визначенні пріоритетних напрямків поліпшення ситуації на ринку.

В процесі обробки інформації були використані обчислювальні функції комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційну базу дослідження склали закони України, нормативно-правові акти Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, наукові та навчальні матеріали.

Загальна характеристика. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (57 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку. Основний зміст викладено на 71 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 11 рисунків.

Публікації. За результатами виконання магістерської кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: “Сегментування ринку молока та молочної продукції в Україні” // Науковий вісник, Одеський Національний Економічний Університет, 2017.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти вивчення та прогнозування кон'юнктури товарних ринків» розглянуто сутність кон'юнктури як економічної категорії, підходи до вивчення кон'юнктури ринку та дослідження кон'юнктури товарного ринку молока та молочної продукції.

У другому розділі «Дослідження кон'юнктури ринку молока та молочної продукції в Україні» проаналізовано загальні характеристики ринку молока та молочної продукції України, проведено аналіз виробництва, сегментування ринку та оцінку кон'юнктури ринку.

У третьому розділі «Перспективи розвитку ринку молока та молочної продукції в Україні» спрогнозовано основні тенденції на ринку молока та молочної продукції та запропоновано заходи щодо покращення ситуації на ринку та встановлення системи контролю за якістю та безпечністю молочної харчової продукції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Перспективи галузі багато в чому будуть залежати від того, наскільки реально сьогодні можна вибудувати партнерські відносини між усіма учасниками ринку, що дозволить через механізм еквівалентного ціноутворення створити необхідні умови для збільшення поголів'я молочних корів за рахунок власного відтворення стада і закупівлі племінних телиць, нетелей та корів, а також зростання обсягів виробництва молока за рахунок збільшення продуктивності дійного стада.

Важливо також усвідомити, що побудувати в Україні конкурентоспроможну модель можна лише за умови формування оптимального співвідношення частки приватних господарств населення, сімейних ферм і спеціалізованих крупно-товарних господарств, що забезпечить зниження собівартості молока і підвищення ціни за рахунок високої якості продукції.

2. Існуючі проблеми в секторі приватних господарств населення обумовлені низькою якістю молочної сировини, що впливає на її закупівельну ціну. Тому необхідно спрямувати зусилля на підвищення якості молока шляхом придбання і використання сучасного доїльного і холодильного обладнання.

Ситуацію може стабілізувати тільки подальше підвищення закупівельних цін і зменшення сезонної амплітуди їх коливання через підтримку розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та сімейних ферм. За кордоном молочний кооперативний рух має довгу історію і досить розвинений, тоді як в нашій країні він тільки починає набирати оберти й в цьому є перспективи подальшого розвитку означеної галузі.

3. Виробництво молока можна зробити прибутковим конкурентоспроможним видом агробізнесу, проте цей процес є тривалим і вимагає інвестиційних витрат. Перш за все, в реконструкцію приміщень ферм і якісне поліпшення породного складу молочного стада, а також модернізацію та оновлення доїльних систем і устаткування для оптимізованої годування тварин.

До цього ж доречно окреслити провідні заходи щодо покращення виробництва молока та молочної продукції, з метою відповідності існуючим світовим стандартам якості.

4. Молочний ринок України характеризується тим, що його підприємства недостатньо готові до жорсткої конкуренції з потужними лідерами світового молочного ринку, в першу чергу, через недостатній рівень якості та безпечності продукції, що є важливими чинниками її конкурентоспроможності. Не просто визначити в довгому ланцюжку виробництва молочної продукції найважливішу ланку, адже практично всі фактори впливають на якість молока та готової продукції. Аналіз різних точок зору вчених і практиків з питання забезпечення молокопереробних підприємств сировиною високої якості, дає підстави визначити основні чинники зниження якості молока-сировини: порушення санітарно-гігієнічних умов виробництва молока; недотримання вимог очищення; охолодження молока після доїння; неналежний первинний контроль

якості; порушення умов транспортування. В результаті, надане для переробки молоко не відповідає чинним нормам за мікробіологічними показниками, має місце перевищення норм вмісту антибіотиків, пестицидів, рослинних замінників, фальсифікату молока водою тощо.

5. Основними рекомендаціями щодо покращення ситуації в галузі на сьогоднішній день є: виважена державна підтримка сільгоспвиробника, яка сприятиме розвитку тваринницького господарства, а також стимулюватиме до підвищення якості сировини; запровадження змін у системі енергозабезпечення переробних заводів та перехід до альтернативних видів енергоресурсів, що забезпечить мінімізацію витрат та зниження собівартості продукції; налагодження технологічних процесів на підприємствах галузі, що створить умови для якісного використання молочної сировини і створення більш якісної продукції; безумовно ефективним є інвестування у ціну сировини для стимуляції виробників щодо підвищення якості продукції.

6. Важливими передумовами освоєння європейського ринку збуту продукції українськими аграріями, успішного функціонування підприємств молочної промисловості на цьому ринку є розробка та запровадження на рівні держави та окремих підприємств системи контролю за якістю та безпечністю харчових продуктів на основі підходу HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points – система аналізу ризиків та контролю у критичних точках). Оперативне впровадження європейських підходів щодо організації офіційного контролю за діяльністю підприємств, які функціонують в секторі молочного скотарства та переробки молока, його інструментів та важелів повинні забезпечити збільшення ступеню конкурентоспроможності їхньої продукції не тільки на вітчизняному, але й на зовнішніх, в тому числі європейському, ринках.

АНОТАЦІЯ

Чебан Р.В., «Кон'юнктурні дослідження та прогноз попиту на товарному ринку молока та молочної продукції України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2018 рік

У роботі розглянуті підходи та теоретичні аспекти вивчення кон'юнктури ринку молока та молочної продукції

Проаналізована загальна ситуація з розвитку ринку молока та молочної продукції, визначені основні тенденції в експорті та імпорті продукції, обґрунтована цінова ситуація на ринку, проведено сегментацію та аналіз попиту, середньостроковий прогноз розвитку ринку, визначені основні гравці на ринку молока та молочної продукції України.

Запропоновано заходи щодо оптимізації структури виробництва молочної продукції, шляхів виправлення негативних тенденцій на молочному ринку, визначені основні напрямки можливого розвитку ринку.

Ключові слова: кон'юнктура, молоко, молочна продукція, ринковий попит, сегментація ринку, товарні ринки, прогноз ринку.

ANNOTATION

Cheban R.V., «Market research and forecast of demand in the Ukrainian market of milk and dairy products».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «Entrepreneurship, trade and stock-taking activities » under the master's program «Economics, Business Planning and Management ». – Odessa National Economic University. – Odessa, 2018

The work deals with the theoretical aspects of the study of the market situation of milk and dairy products

Author analysis the general situation on the development of the milk and dairy market, the main tendencies in export and import of products are determined, the price situation is justified on the market, the segmentation and demand analysis, the medium-term forecast of market development, the main players in the milk and dairy market of Ukraine are determined.

The measures aimed at optimizing the structure of dairy production, ways of correcting negative tendencies in the dairy market, the main directions of possible market development were identified.

Key words: state of affairs, milk, dairy products, market demand, market segmentation, commodity markets, market outlook.